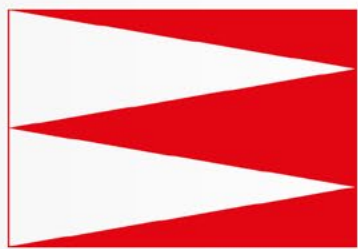

ISSN 1509-2429

Numer 9(33) – kwiecień-czerwiec 2016

FLAGGA

BIULETYN POLSKIEGO TOWARZYSTWA WEKSYLOLOGICZNEGO

**Najnowsze dzieje symboli państwowych
i narodowych Polski**

www.weksylologia.pl

Od Redakcji

W dziewiątym numerze biuletynu prezentujemy opracowanie dr Jerzego Wrony „Najnowsze dzieje symboli państwowych i narodowych Polski”, chińską książkę o flagach i herbach współczesnego świata oraz okolicznościowe znaczki i karty pocztowe wydane przez Poczta Polską w 2013 r. Poniższymi ilustracjami przypominamy o przypadającym w dniu 2 maja Dniu Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, święcie wszystkich Polaków, a szczególnie weksylogologów.

Zapraszamy do lektury bieżącego numeru.

Krzysztof Jasieński

Rys. eregalik.blox.pl

FLAGA
Biuletyn Polskiego
Towarzystwa
Weksylogicznego
ISSN 1509-2429
Numer 9(33) -
kwiecień - czerwiec 2016
Ukazuje się od
stycznia 1999 r.

Redaktor i wydawca
Krzysztof Jasieński

Adres redakcji
ul. Gromadzka 4/23
15-769 Białystok
tel. +48 606 404 672
fax +48 85 878 95 56
biuro@weksylogia.pl

Polskie Towarzystwo
Weksylogiczne
ul. Raclawicka 103
02-634 Warszawa
tel. +48 22 844 41 58

Zarząd Główny PTW
Andrzej Bebłowski
Prezes
Marcin Banach
Wiceprezes
Władysław Serwatowski
Wiceprezes
Krzysztof Wyrzykowski
Sekretarz Generalny
Michał Godlewski
Skarbnik

Redakcja nie ponosi
odpowiedzialności za opinie
autorów zawarte w tekstach.
Wszelkie prawa zastrzeżone,
przedruk i kopiowanie
fragmentów lub całości
jedynie za zgodą wydawcy.

Najnowsze dzieje symboli państwowych i narodowych Polski¹

Cz. I ORZEŁ BIAŁY

Najstarszym z oficjalnych symboli Rzeczypospolitej Polskiej – podobnie jak większości państw europejskich – jest herb. Widnieje na nim wizerunek Orła Białego w koronie, w czerwonym polu. Kolorystyczną syntezą herbu są barwy narodowe – biała i czerwona. Symbole te (jak również i hymn, niebędący przedmiotem niniejszego opracowania) wyróżniają dane państwo i naród spośród innych krajów i narodów świata. Świadczą o zajmowanym przez ten kraj miejscu na Ziemi, w określonym – ukształtowanym przez środowisko geograficzne i historię – kręgu cywilizacyjnym.

Orzeł Biały – godło państwa i narodu polskiego

Początki naszego herbu sięgają okresu formowania się państwa polskiego². W świetle źródeł historycznych, ukształtowany według zasad heraldycznych, wizerunek orła pojawił się w pierwszej ćwierci XIII w. – w okresie rozbitcia dzielnicowego - na pieczęciach kilku książąt z dynastii Piastów, m.in. Kazimierza opolskiego, Leszka Białego, Henryka Pobożnego, Władysława Odonica. Wybór orła za godło herbowe książąt piastowskich nastąpił w ramach zwyczaju przejętego wraz z kulturą rycerską z Europy Zachodniej. Orła jako znak osobisty przyjęli pierwsi Piastowie śląscy, najsilniej pozostający pod wpływem zachodnich wzorców. Orzeł książąt śląskich był czarny ze srebrną przepaską, na złotym polu.

Na początku okresu heraldycznego najbardziej rozpowszechnionym godłem w Europie Zachodniej i Północnej był wizerunek lwa, natomiast w Europie Środkowej i Południowej dominowała symbolika akwilarna (od łac. *aquila* – orzeł). Orzeł Piastów, w przeciwieństwie do orłów przyjętych przez współczesnych władców innych krajów, był srebrny (biały) i umieszczony w czerwonym polu tarczy. Kiedy Przemysław II – książę wielkopolski - dokonał zjednoczenia części ziem polskich i w 1295 r. koronował się w Gnieźnie na króla Polski, sprawił sobie pieczęć majestatyczną, na której rewersie widniał ukoronowany Orzeł. Korona na głowie Orła Białego oznaczała państwo wyższego rzędu, wyniesione ponad księstwa dzielnicowe Piastów, które miały za herb Orła nieukoronowanego.

¹ Opracowanie jest nieco zmodyfikowaną i uzupełnioną wersją artykułu tego samego autora pt. „Symbole państwowe i narodowe Polski w czasach najnowszych”, opublikowanego w zeszycie 3-4 z r. 2008 „Studiów Historycznych”.

² Powszechnie znane podanie (powstałe jednak w XVI w.) wywodzi nasze godło od orłów mających swe gniazda w dzisiejszym Gnieźnie. Miejsce to, jako spokojne i bezpieczne, wybrał na siedzibę swego plemienia Lech – legendarny twórca państwa polskiego. Czerwone pole naszego herbu tłumaczy się faktem, że Lech zobaczył białego (srebrzystobiałego) orła na tle zachodzącego słońca, na purpurowym niebie. Takie jest prawo legendy, logika podpowiada jednak, że sylwetka ptaka widocznego na tle słońca byłaby czarna, a nie biała.

Odtąd Orzeł Biały w koronie stał się herbem Królestwa Polskiego, przeobrażając się z godła osobistego w herb państwowy. Herb ten przyjęli wszyscy następní królowie polscy i został on uznany za wspólny herb wszystkich Polaków³.

Za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego (XIV w.) herbem Polski stał się Orzeł Biały w czerwonym polu ze złotą koroną na głowie i złotymi szponami oraz dziobem. Orzeł przedstawiony na pieczęci majestatowej Władysława Łokietka, a zwłaszcza Kazimierza Wielkiego, zachwyca proporcjami części ciała, wyrazistością sylwetki i emanuje władczą siłą⁴.

Według niektórych historyków i publicystów, biały kolor polskiego orła wywodzi się z pradawnych wierzeń pogańskich Słowian, dla których biel – w przeciwieństwie do czerni - symbolizowała dobro⁵. W krajach zachodnioeuropejskich srebro (biel) oznaczało m.in. pokorę, uczciwość, czystość, niewinność, a czerwień - odwagę i waleczność. Zdaniem innych badaczy, przenoszone na tarcze znaki herbowe wykonywano z metalu i były one zwykle złote (zółte) lub srebrne (białe). Być może chciano też zaakcentować różnicę w stosunku do czarnego orła cesarskiego, dlatego orzeł polski był biały. Czerwone pole tarczy herbowej zapewne wzięło się stąd, że za najdosłowniejszą barwę monarszą uważano purpurę⁶. Wykorzystanie srebra i czerwieni należy do najczęstszych zestawień barw i metali w heraldyce.

Od dawna interpretuje się, że Orzeł Biały w czerwonym polu jest symbolem suwerenności, siły, męstwa i majestatu Polski, świadczy też o czystości dążeń narodu i państwa polskiego⁷.

Uformowane w czasach ostatnich Piastów polskie godło państwowe przez następne wieki ulegało różnym modyfikacjom stylistycznym, w zależności od upodobań artystycznych różnych epok. Niezależnie od zmieniającego się kształtu orła i tarczy herbowej koronowany Orzeł Biały niezmiennie symbolizował wolne, suwerenne i niezawisłe państwo polskie⁸.

³ Prace naukowe i popularno-naukowe dotyczące genezy Orła Białego w historiografii polskiej XIX i XX w. są dość liczne. Zestawił je Leszek Pudłowski w opracowaniu *Wybrane piśmiennictwo dotyczące Orła Białego*, będącym częścią monumentalnej pracy: *Orzeł Biały – 700 lat herbu Państwa Polskiego* (red. S. K. Kuczyński, Arx Regia, Warszawa 1995), która ukazała się z okazji wystawy na Zamku Królewskim w Warszawie (26 czerwca – 15 października 1995 r.). Cytowana praca zawiera ponadto trzy inne znaczące opracowania dotyczące Orła Białego: Z. Piecha *Wokół genezy Orła Białego jako herbu Królestwa Polskiego*, S. K. Kuczyńskiego *Treści i funkcje Orła Białego*, P. Mrozowskiego *O stylizacji Orła Białego w sztuce polskiej*. W tym czasie ukazała się też praca *Orzeł Biały. Herb Państwa Polskiego* (red. S. K. Kuczyński, Wyd. DiG, Warszawa 1996), zawierająca materiały z sesji naukowej odbytej w dniach 27-28 czerwca 1995 r. na Zamku Królewskim w Warszawie. W pracy *Orły nasze. Orzeł Biały w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej* (red. M. Rokosz, Tow. Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 1996) na uwagę zasługuje artykuł Z. Piecha *Zarys dziejów i symbolika Orła Białego*. Nieco wcześniej ukazało się też opracowanie H. Andrulowicza *Geneza Orła Białego jako herbu Królestwa Polskiego* („Studia Źródłoznawcze” t. XIII, PWN, Warszawa-Poznań 1968). Z nowszych pozycji dotyczących tej tematyki należy wymienić, solidnie udokumentowaną, pracę A. Jaworskiej *Orzeł Biały. Herb Państwa Polskiego* (Wyd. DiG, Warszawa 2003).

⁴ A. Znamierowski, *Insignia, symbole i herby polskie*, Świat Książki, Warszawa 2003, s. 113.

⁵ S. Russocki, S. K. Kuczyński, J. Willaume, *Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej*, Warszawa, Wiedza Powszechna, 1970, s. 46

⁶ S. Russocki, i in., op. cit. s. 46.

⁷ W. Lisowski, *Sercu bliskie. Polskie symbole narodowe. Grób Nieznanego Żołnierza*, Warszawa, WSiP, 1987, s.14,15.

⁸ S.K. Kuczyński, *Orzeł Biały w Warszawie*, Warszawa, Instytut Historii PAN, 1993, s. 10-20.

Charakterystyczną cechą polskiego orła państwowego było ukoronowanie go królewską koroną. Początkowo otwarta korona gotycka została zastąpiona koroną zamkniętą od góry kabłąkami oraz zakończoną jabłkiem i krzyżem. Taki Orzeł Biały utrwalił się w świadomości Polaków jako symbol niepodległej Rzeczypospolitej, króla i narodu polskiego⁹.

Polska odrodzona w 1918 r. po okresie zaborów, obrała za swój znak uświęconego wielowiekową tradycją Orła Białego w koronie. Pierwszym urzędowym godłem Polski miał być jednak orzeł bez korony, ponieważ krótkotrwały (XI 1918 - I 1919) rząd Jędrzeja Moraczewskiego, składający się głównie z socjalistów i radykalizujących ludowców, dyrektywą ministra spraw wewnętrznych Stanisława Thugutta, próbował (rozporządzenie nie zdążyło wejść w życie) wprowadzić orła bez korony. Wywołało to jednak falę protestów społecznych¹⁰. Powstało nawet powiedzenie „Za Thugutta zrobili z orła koguta”¹¹. Ogłoszony w lipcu 1919 r. konkurs na rysunek herbu państwa nie przyniósł oczekiwanych rezultatów¹². W tej sytuacji, do czasu uchwalenia konstytucji, Sejm w dniu 1 sierpnia 1919 r. przyjął tymczasowy wzór herbu Rzeczypospolitej Polskiej¹³. Przedstawiał on w czerwonym polu tarczy Orła Białego w złotej koronie zwieńczonej krzyżem, ze złotym dziobem i złotymi szponami. Tekstowi ustawy towarzyszył jedynie wzór pieczęci Rzeczypospolitej, na której orzeł był identyczny do orła herbowego¹⁴. Orzeł ten, choć nawiązywał w rysunku do klasycystycznego orła Rzeczypospolitej z końca XVIII w., był mało udany artystycznie i od samego początku jego postać wywoływała głosy krytyki.

Herb Polski (1919-1927)

Nowy wizerunek godła, z orłem w gotyckiej koronie bez krzyża, wprowadzono mocą Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 13 grudnia 1927 r.¹⁵. Na prostokątnej tarczy w polu czerwonym przedstawiono wizerunek Orła Białego z głową zwróconą w prawo (dla patrzącego w lewo), z rozpostartymi skrzydłami, z koroną, dziobem i szponami złotymi. Autorem projektu był rysownik, malarz i grafik, profesor Politechniki Warszawskiej – Zygmunt Kamiński (1888-1969). Orzeł Kamińskiego - bardziej majestatyczny i sugestywny w wyrazie, choć eklektyczny w formie, wzorowany na Orłach jagiellońskich - odznacza się doskonałymi proporcjami wszystkich elementów, które razem tworzą harmonijną całość¹⁶.

Po przyjęciu projektu prof. Kamińskiego dyskusję wzbudziła gotycka korona Orła – otwarta, bez krzyża, którego pominięcie część opinii publicznej uznała za celowe „zeświecczenie” godła¹⁷.

Herb Polski od 1927 roku

Pod koniec II wojny światowej¹⁸, kiedy było już prawie oczywiste, że kraje Europy Środkowej staną się, w większym lub mniejszym stopniu, państwami satelickimi ZSRR, Marian Spychalski – stojąc na czele delegacji Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego w czasie wizyty w Moskwie w 1944 r. - prowadził rozmowy m.in. na temat ewentualnych zmian polskich symboli. Gdy Stalin obejrzał polskie godło, podobno powiedział: „ładny ptak, po co go zmieniać”¹⁹. Zrozumiałe było, że zmiana polskich symboli państwowych byłaby z punktu widzenia Stalina przejawem politycznego błędu – świadczyła o bardzo wyraźnej uległości Polski wobec Związku Radzieckiego²⁰.

W dniu 10 września 1947 r. ogłoszono konkurs na wzór herbu państwa polskiego, a jednym z warunków było, że ma to być orzeł piastowski i bez korony. Na konkurs (rozstrzygnięty w lutym 1948 r.) nadesłano 110 projektów i mimo przyznania dwóch równorzędnych drugich nagród i jednej trzeciej, nie przyniósł on efektów. Wybrany ostatecznie projekt (Michała Byliny i Firmina Bandtkego) nie doczekał się oficjalnego zatwierdzenia. W dalszym ciągu używano, choć bez żadnego aktu prawnego, przedwojennego orła bez korony²¹.

18 Zawieszana w czasie II wojny światowej w Związku Radzieckim I Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki za swój znak przyjęła orła bez korony, wzorowanego na wizerunku z grobowca (z 1825 r.) Władysława Hermana w katedrze plockiej (według projektu Zygmunta Vogla). Autorką projektu „orzelka kościuszkowców” była Janina Broniewska.

19 J. Rolicki, *Edward Gierek, przerwana dekada*, Warszawa, Polska Oficyna Wydawnicza BGW, 1990, s. 88.

20 Znaki państwowe naszych bliższych i dalszych sąsiadów – tzw. krajów demokracji ludowej miały szereg elementów nawiązujących do symboliki komunistycznej. Przykładowo, pięciopromienna czerwona gwiazda widniała w herbach Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Rumunii i Węgier. Herby (poza czechosłowackim) powyższych państw, ponadto herb NRD, posiadały też – wzorowany na herbie ZSRR – wieniec z kłosów zbożowych.

21 A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, op. cit., s. 99

Dopiero kilka lat później, dekretem Rady Państwa z 7 grudnia 1955 r.²² (O godle, barwie i hymnie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej) za herb państwowy przyjęto zasadniczy wzór herbu z 1927 r. Tarcza herbowa została pozbawiona złotej obwódki, orzeł miał nieco szersze łapy i ogon oraz łagodniej zakrzywiony dziób. Najistotniejszą sprawą było jednak to, że zdjęto koronę z głowy Orła Białego, aby herb był bardziej „ludowy” i „demokratyczny”. Z heraldycznego punktu widzenia było to uszczerbienie herbu i przerwanie wielowiekowej tradycji koronowanego Orła Białego jako herbu państwa polskiego. Większość społeczeństwa uważała, że jest to wyraz braku pełnej suwerenności państwowej.

Herb PRL od 1955 roku

Przywiązana do narodowych tradycji Polonia za godło Polski uważała nadal Białego Orła w koronie. August Zaleski – prezydent Rzeczypospolitej na Uchodźstwie - dekretem z 11 listopada 1956 r. dodał krzyż do korony herbowego Orła (otwartą koronę na głowie Orła zamknęto kabłąkiem zwieńczonym krzyżem). Uzasadniono to przywiązaniem narodu polskiego do wiary chrześcijańskiej²³.

9 S.K. Kuczyński, *Orzeł Biały w Warszawie*, op. cit., s. 24.

10 A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, Warszawa, Editions Spotkania, 1995, s. 89.

11 J. Sibora, Raz w koronie, raz bez – historia orła białego, <http://nowahistoria.interia.pl/aktualnosci/news-raz-w-koronie-raz-bez-historia-orla-bialego,nld,1580859>

12 *Orzeł Biały. Godło państwa polskiego*, opr. M. Woźniakowa, Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 1995.

13 *Dziennik Ustaw RP*, nr 69 z 28 VIII 1919 r., poz. 416.

14 Ustawa nie ustaliła szczegółów rysunku orła państwowego, oczekując w tej kwestii wniosków Ministerstwa Sztuki i Kultury (M. Opałek, *Białe Orły. Rzecz o godle i barwach państwa polskiego*, Nakładem Redakcji „W obronie Ojczyzny”, Lwów 1921, s. 20).

15 *Dziennik Ustaw RP*, nr 115 z 28 XII 1927 r., poz. 980. Nowy wzór godła wszedł w życie z dniem 28 marca 1928 r. (M. Ruszczyk, *Opowieść o Orle Białym*, Inst. Wyd. „Nasza Księgarnia”, Warszawa 1981, s. 45).

16 *Czem powodowałem się przy projektowaniu obecnego godła państwowego. Wywiad z prof. Zygmuntem Kamińskim*, „Sztuka Złotnicza, Zegarmistrzowska, Jubilerska i Rytownicza”, 1928, nr 4, s. 56 [za:] W. Drelicharz, Z. Piech, *Dawne i nowe herby Małopolski*, Tow. Naukowe Societas Vistulana, Polskie Towarzystwo Heraldyczne Oddział w Krakowie, Kraków 2004, s. 78.

17 S.K. Kuczyński, *Treści i funkcje Orła Białego*, [w:] *Orzeł Biały – 700 lat...*, op. cit. s. 40.

22 *Dziennik Ustaw PRL*, nr 47 z 31 XII 1955 r., poz. 314.

23 *Dziennik Ustaw RP*, 1956, nr 3, Londyn.

Herb Polski na Obczyźnie od 1956 roku

Niewielkich retuszy herbu Polski Ludowej dokonano ustawą z 31 stycznia 1980 r.²⁴, zmieniając np. barwę tarczy herbowej z cynobru na ciemniejszą czerwień.

Herb PRL od 1980 roku

Po przełomowych przemianach społeczno-politycznych w Polsce pod koniec lat osiemdziesiątych XX w., Sejm w dniu 29 grudnia 1989 r., ustawą o zmianie konstytucji PRL²⁵, przywrócił Orła Białego w koronie jako godło Rzeczypospolitej Polskiej²⁶. Ustawa nie ustalała jednak dokładnego wzoru herbowego Orła. Wcześniej, już na początku 1989 r., swoje stanowisko w kwestii: „orzeł z koroną czy bez?” przedstawili historycy i heraldycy²⁷. Polskie Towarzystwo Historyczne oraz Polskie Towarzystwo Heraldyczne wyraźnie opowiedziały się za przywróceniem historycznego herbu państwa polskiego, jakim jest wizerunek Orła Białego w koronie w polu czerwonym.

Sprawa plastycznego wzoru polskiego herbu stała się przedmiotem dalszych ożywionych dyskusji sejmowych i prasowych. Wielu dyskutantów, zwłaszcza polityków, opowiadało się za tym, żeby korona na głowie orła była zwieńczona krzyżem, zgodnie z herbem Rzeczypospolitej z 1919 r. Jedni byli za wzorem orła z 1927 r., inni chcieli powrócić do historycznego orła z czasów Piastów lub Jagiellonów. Byli też zwolennicy stworzenia nowego wizerunku orła odpowiadającego „kanonom sztuki końca XX w.”. Powołana przez Kancelarię Prezydenta specjalna komisja ekspertów i przedstawicieli głównych sił politycznych kraju wyszła z założenia, że należy przywrócić koronę temu orłowi, któremu ją odebrano i który utrwalił się w świadomości Polaków w kraju i za granicą²⁸.

Wzór godła Rzeczypospolitej przyjął Sejm w dniu 9 lutego 1990 r.²⁹, uznając że będzie nim wizerunek Orła Białego w koronie otwartej, według wzoru z 1927 r. z niewielkimi zmianami.

25 Za zmianami w konstytucji głosowało 374 spośród 386 posłów obecnych na sali. Przeciw był jeden poseł PZPR, a 11 członków tego klubu wstrzymało się od głosu.

26 *Dziennik Ustaw RP*, nr 75 z 31 XII 1989 r., poz. 444.

27 A. Ajnenkiel, T. Cegielski, S. K. Kuczyński, L. Pudłowski: *Orzeł z koroną czy bez?* [Stanowisko Polskiego Towarzystwa Historycznego i Polskiego Towarzystwa Heraldycznego w sprawie polskiego godła państwowego], „Polityka”, 1989, nr 8.

28 S.K. Kuczyński, *Orzeł Biały w Warszawie*, op. cit., s. 45-46.

29 *Dziennik Ustaw RP*, nr 10 z 22 II 1990 r., poz. 60.

Herb Rzeczypospolitej Polskiej od 1990 roku

Herb Rzeczypospolitej Polskiej

Ustawa z 1990 r. stanowi, że herbem Polski jest wizerunek Orła Białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, w czerwonym polu tarczy³⁰. W stosunku do projektu Z. Kamińskiego z 1927 r. nieznacznie poprawiono kształt tarczy herbowej i wyeliminowano jej złoty, wąski skraj. Wprowadzono również korektę pięciolistnego zwieńczenia przepasek na skrzydłach Orła, tak aby nie kojarzyły się z pięcioramiennymi gwiazdkami. Niektóre głosy opinii publicznej uważały bowiem, wbrew opiniom specjalistów, że gwiazdy na opasce Orła Białego to przejaw wpływów „bolszewizmu” lub też, że są one pochodzenia masonskiego. Zmian w wizerunku herbu, według wskazówek ekspertów, dokonał artysta grafik Andrzej Heidrich (ur. 1928).

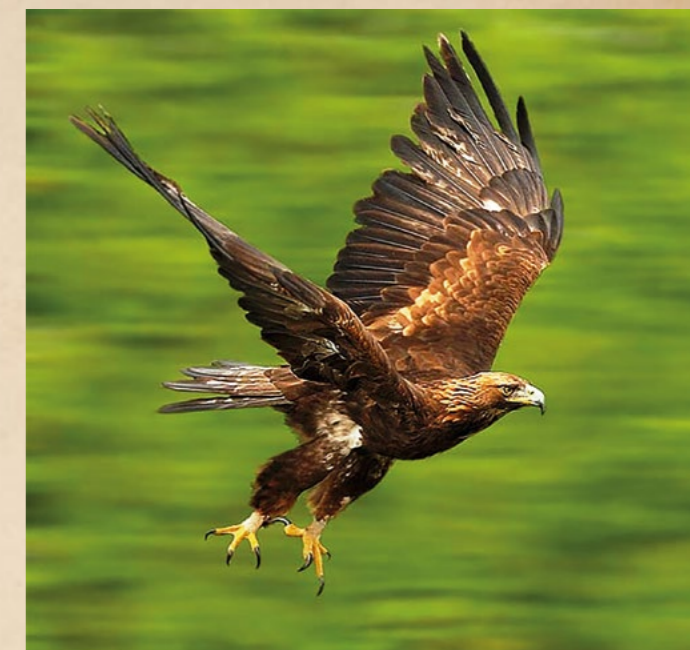
Niewiele jest państw, które zdołały zachować swój herb naczelną przez tak wiele stuleci. Orzeł Biały przetrwał do naszych czasów, bo będąc godłem państwa stał się zarazem godłem polskiego narodu³¹.

Pierwowzorem wyobrażenia Orła Białego w herbie Polski był z pewnością któryś z gatunków drapieżnych ptaków żyjących na naszych ziemiach. Polski orzeł heraldyczny nie jest jednak wiernym odzwierciedleniem jakiegokolwiek żyjącego na ziemi ptaka. Z perspektywy

30 Choć z heraldycznego punktu widzenia wizerunek Orła Białego umieszczony na tarczy winno nazywać się herbem, w polskich aktach ustawodawczych mówi się o „godle”. Błąd ten pojawił się po raz pierwszy w art. 103 Konstytucji PRL z 1952 r.

31 *Orzeł Biały – 700 lat herbu Państwa Polskiego*, red. S.K. Kuczyński, Warszawa, Arx Regia, 1995, s. 42.

ornitologa nie da się bowiem jednoznacznie wskazać ptaka drapieżnego, który mógł posłużyć za model godła Królestwa Polskiego³². Istotnym powodem są znaczne podobieństwa między różnymi gatunkami branych pod uwagę drapieżników oraz schematyczność przedstawień orła w herbach. Za wzór polskiego godła uważa się najczęściej orła przedniego (*Aquila chrysaëtos*), największego i najsilniejszego z orłów właściwych. Dorosłe osobniki mają zazwyczaj upierzenie ciemne, głowę i kark złotawą oraz żółte szpony. U młodych wyróżnia się biały ogon, a na spodzie skrzydeł występują charakterystyczne białe plamy. Ptak ten pięknie prezentuje się w powietrzu z rozpostartymi, potężnymi (o rozpiętości przekraczającej 2 m) skrzydłami. Od dawna ten gatunek orła uosabiał siłę, męstwo, odwagę i dumę. Wszędzie w Europie, gdzie w legendach, pieśniach i herbach występuje orzeł uważa się zwykle, że chodzi właśnie o ten gatunek.

Orzeł przedni (fot. dinoanimals.pl)

Są jednak i zwolennicy tezy, że pierwowzorem godła Polski był orzeł bielik (bielik – *Haliaeëtus albicilla*), którego długość szerokich skrzydeł może dochodzić do 2,4 m. Jest to łowca ryb i ptaków wodnych, zamieszkujący tereny nizinne, w pobliżu wód. Ziemia Polan - plemion, które dały początek państwu polskiemu, była krainą lesistych równin, rozległych jezior i licznych rzek, a więc wymarzoną siedzibą dla tego ptaka. Orzeł bielik nie jest – wbrew nazwie – biały, ale szary (posiada jedynie biały ogon i jaśniejsze plamy na spodniej stronie skrzydeł; młode osobniki są raczej ciemne). Choć ptak ten potocznie jest nazywany orłem, to ze ścisłego ornitologicznego punktu widzenia orłem nie jest, należy bowiem do rodziny jastrzębiowatych, podrodziny kań.

32 *Orzeł Biały. Herb Państwa Polskiego. Materiały...*, op. cit., s. 12-14.

Bielik zwyczajny (fot. dinoanimals.pl)

Za orłem przednim w herbie przemawia m.in. fakt, że jest on bardziej drapieżny niż bielik. Bielik bywa również ścierwojadem, zwłaszcza zimą, gdy zamarzają rzeki i jeziora (orzeł przedni tylko sporadycznie i dotyczy to świeżej padliny). Nasi przodkowie dobrze znając świat przyrody - w tym i życie orłów- za swój znak wybrali zapewne orła „bardziej bohaterskiego”. Cechą, która wskazywałaby z kolei na orła bielika, jest gruby i mocny, koloru żółtego, dziób heraldycznego ptaka. Skoki czyli łapy orzeł z naszego godła ma nagie, czyli takie jak bielik. Opierzone skoki to cecha orłów.

Poza gatunkami wymienionymi, w grę wchodzić mogą także – występujące w Europie, zwłaszcza powszechnie dawniej - orzeł cesarski (*Aquila heliaca*), orzeł stepowy (*Aquila rapax*), orlik grubodzioby (*Aquila clanga*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), orzełek południowy (*Hieraaetus fasciatus*), bielik wschodni (*Haliaeetus leucoryphus*), gadożer (*Circaetus gallicus*), rybołów (*Pandion haliaeetus*). Odznaczają się one cechami anatomicznymi widocznymi także w heraldycznych przedstawieniach polskiego orła³³.

Oba gatunki orłów, kiedyś na polskich ziemiach liczne, dziś występują rzadko i oczywiście podlegają ścisłej ochronie. Ornitologzy szacują, że obecnie żyje w Polsce ok. 35 par orłów przednich (głównie w Karpatach, zwłaszcza w Bieszczadach i Tatrach oraz sporadycznie także na Mazurach) i ponad 700 par orłów bielików (przede wszystkim w północno-zachodniej i północno-wschodniej części kraju)³⁴. Komitet Ochrony Orłów liczebność orłów bielików oceniał w 2013 r. nawet

33 T. Pietras, *Znak zwycięskiego orła*, „Mówią Wieki”, 2001, nr 9, s. 6.

34 Zapoczątkowany w 1992 r. narodowy program „Ochrona orłów i innych rzadkich gatunków ptaków drapieżnych” realizowany jest m.in. po to, aby „orzeł z godła nie pozostał tylko malowanym ptakiem”.

na 1,4 tys. sztuk. Bielika umieszczono w logo Wolińskiego Parku Narodowego (Pomorze Zachodnie), gdzie bije polskie rekordy popularności.

Cz. II BARWY BIAŁO-CZERWONE

Biało-czerwone barwy Polski

Barwy narodowe - biała i czerwona są kolorystyczną syntezą herbu polskiego. Proporcje z wizerunkiem orła Przemysła II (widniejący na jego pieczęci książęcej z 1290 r.) pozwala traktować go jako pierwszą polską chorągiew państwową³⁵. W czasach gdy orzeł pojawiał się na proporcach książąt jednoczących państwo polskie, obowiązywały u nas już reguły heraldyczne. Stąd też orzeł występował na proporcach i chorągwiach prawdopodobnie jako ptak biały na płachcie czerwonej. Kolor czerwieni uzyskiwano wtedy w Polsce z popularnego barwnika pochodzącego z wysuszonego poczwerek samicy owada zwanego czerwcem³⁶. Barwnik ten miał kiedyś wartość złota, barwiono nim tylko materiały szlachetne.

Znane od wieków barwy herbu – biel orła i czerwień tarczy herbowej uznano za barwy narodowe ponad dwieście lat temu, ale uchwałę w tej sprawie podjęto dopiero w 1831 r. W czasie powstania listopadowego, aby ujednoczyć kolor kokard przypinanych przez żołnierzy polskich do kapeluszy, Sejm 7 lutego 1831 r. – po burzliwej dyskusji – uchwalił, że kokardę narodową stanowić będą kolory biały z czerwonym³⁷.

Lewica powstania listopadowego, nawiązując do francuskiej tradycji rewolucyjnych, przyjęła kokardę trójkolorową, niebiesko-biało-amarantową. Przeciwnicy nurtu rewolucyjnego nosili kokardę białą, mającą opinię barwy królewskiej. Aby zapobiec wynikającym stąd podziałom, sprawę kokard wniesiono pod obrady Sejmu. Ustawa sejmowa, będąca pierwszym w naszej historii

35 S. Russocki, S. K. Kuczyński, J. Willaume, *Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej*, Warszawa, Wiedza Powszechna, 1970, s. 93.

36 Czerwiec (czerwiec polski - *Porphyrophora polonica*) rozwija się na korzeniach rośliny zwanej czerwcem trwałym (*Scleranthus perennis*) - niepozornej byliny terenów piaszczystych. Według niektórych zoologów i lingwistów kolor czerwony i miesiąc czerwiec (pora zbioru) zawdzięczają nazwę właśnie czerwcom. Larwy tego owada strzępywano z korzonków czerwca i zalewano wrzątkiem. Następnie suszono je i rozcierano na miążg lub mielono. Proszek rozpuszczano w kwasie żytnim (dla usunięcia tłuszczu) i gotowano wraz z przędzą (tkaniną), po czym przemywano ją zimną wodą. Barwnika tego używało powszechnie farbiarstwo słowiańskie, zwłaszcza na Mazowszu, w Wielkopolsce i na Rusi (odtąd właśnie zwaną Czerwoną). Ten sposób pozyskiwania barwnika czerwonego znany był na znacznie większym obszarze Europy – od Renu po Ural. Aleksander Brückner (*Encyklopedia Staropolska*, t. I, s. 202) potwierdza, że „od tego barwnika wyszedł ulubiony kolor narodowy czerwony”. Po odkryciu Ameryki, w innych krajach do farbowania m.in. tkanin używano również - zwłaszcza w XVII i XVIII w. – koszenili. Jest to znacznie mocniejszy od czerwca barwnik otrzymywany z pluskwiaków koszenila (*Dactylopus coccus*), należących do nadrodziny czerwców. Żyją one na opuncjach w Meksyku, wprowadzono je do hodowli m.in. w Hiszpanii (J. Wrona, *Analiza elementów geograficznych i ich symboliki na flagach i w herbach państw współczesnego świata*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2002, s. 36; A. Zausznica, *Nauka o barwie*, PWN, Warszawa 1959, s. 444).

37 S. Russocki i in., op. cit., s. 155.

aktem normatywnym ustalającym kwestię polskich barw narodowych, przyjęła rozwiązanie kompromisowe, wynikające z tradycji i prawideł obowiązujących w heraldyce³⁸.

Sprawę hierarchii barw i określenie bieli – barwy polskiego orła, jako nadrzędnej nad czerwienią – podjęła także, wydana w 1916 r., instrukcja komitetu obchodów 125. rocznicy Konstytucji 3 Maja. Trzeba było o tym przypominać, gdyż w czasach zaborów nie mogła wytworzyć się tradycja używania barw narodowych, a znajomość zasad heraldyki w społeczeństwie była znikoma³⁹.

W początkach II Rzeczypospolitej Sejm w dniu 1 sierpnia 1919 r. uchwalił ustawę o „godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej”. W art. 1, pkt. 3 te same ustawy za barwy narodowe uznano kolory biały i czerwony umieszczone na fładze w podłużnych pasach równoległych, z których górny jest biały, dolny zaś – czerwony. Stosunek boków (szerokości do długości) flagi ustalono na 5:8. Proporcje te obowiązują do dziś.

Określenie „flaga państwowa” pojawiło się dopiero w roku 1938, w obwieszczeniu prezesa Rady Ministrów w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych⁴⁰.

Po II wojnie światowej kwestię wyglądu flagi państwowej regulowały – dekret z 1955 r. i ustawa z 1990 r. Nie wprowadziły one istotnych zmian do używanej uprzednio flagi⁴¹.

Na przestrzeni wieków używano w Polsce na chorągwiach i sztandarach różnych odcieni czerwieni⁴². Ustawa o barwach narodowych i herbie z 1919 r. nic nie wspomina o odmianie czerwieni. Urzędowa broszura ze wzorami flag i bander wydana w 1921 r. przez Ministerstwo Spraw Wojskowych, a opracowana przez Stanisława Łozę, przedstawia flagę polską z czerwienią w odcieniu karmazynu⁴³. W rozporządzeniu prezydenta Rzeczypospolitej z 1927 r. sprecyzowano, że czerwień ma mieć odcień cynobru, czyli zgodny z regułą heraldyczną. Nowy odcień czerwieni (określony naukowo przy pomocy współrzędnych trójkolorowych barw) wprowadziła ustawa o godle, barwie i hymnie PRL z 1980 r. Dokładny wygląd flagi polskiej z obowiązującym aktualnie odcieniem czerwieni przedstawiono w załączniku nr 2 do wspomnianej ustawy⁴⁴.

Ponieważ istniejący stan prawny zakazywał obywatelom używania flagi państwowej poza dniami ustanowionych świąt państwowych (a niektóre

38 Z. Piech, *Zarys dziejów i symbolika Orła Białego* [w:] *Orły nasze. Orzeł Biały w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej* (red. M. Rokosz, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 1996, s. 37).

39 A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, Warszawa, Editions Spotkania, 1995, s. 206.

40 *Dziennik Ustaw RP*, 1938, nr 2, poz. 8.

41 Wprawdzie w tekście dekretu z 1955 r. podano błędnie, że stosunek szerokości do długości boków flagi wynosi 3:8, lecz błąd ten sprostowano 3 miesiące później (Dz. U. PRL, nr 7 z 20 marca 1956 r., poz. 43).

42 A. Chmiel: *Barwa i chorągiew polska*, Nakł. Tow. Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Kraków 1919, s. 20.

43 S. Łoza, *Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 1921.

44 A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, op. cit., s. 214.

interpretacje prawne dowodziły, że w takich przypadkach użytkownicy flag narażeni być mogą nawet na sankcje karne), w 2004 r. wprowadzono zmiany w ustawie z 1980 r. Ustawa z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej z 31 stycznia 1980 r. (z późniejszymi zmianami)⁴⁵ stanowi, że „każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń”. Jednocześnie zaznacza się, że otaczanie symboli państwowych (Orła Białego, barw biało-czerwonych i „Mazurka Dąbrowskiego”) czią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.

Flaga państwowa

Flaga państwowa z herbem RP

Ustawa z 2004 r. ustanowiła też dzień 2 maja „Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej”, z tym, że nie jest to święto, z którym łączy się dzień wolny od pracy⁴⁶. Do najważniejszych intencji, które przyświecały idei ustanowienia Dnia Flagi Polskiej, należy potrzeba uzupełnienia dość skąpej wiedzy naszego społeczeństwa na temat historii symboli ojczystych. Dzień Flagi w założeniu ma mieć charakter edukacyjny i ma służyć propagowaniu polskich symboli państwowych

45 *Dziennik Ustaw RP*, z dnia 26 III 2004 r., nr 49, poz. 467. Tekst jednolity ustawy z 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych ukazał się w *Dzienniku Ustaw RP* z 2005 r., nr 235, poz. 2000.

46 W trakcie ścieżki legislacyjnej Senat postulował, aby święto państwowości polskiej nosiło nazwę „Dnia Orła Białego”, ostatecznie Sejm jednak zdecydował, że – wzorem wielu innych państw - będzie to „Dzień Flagi”.

i narodowych. Powinien być obchodzony bez zbędnego patosu, ale w duchu patriotycznym⁴⁷.

Ustawa z 1919 r. oraz kolejne ustawy i dekrety ustanawiają – również nazywaną państwową – flagę biało-czerwoną z herbem pośrodku pasa białego. Zmieniał się zakres jej użycia. Obecnie flaga ta używana jest przez polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne oraz inne oficjalne przedstawicielstwa, misje i delegacje za granicą. Jest to również bandera polskich statków morskich i flaga kapitanatów (bosmanatów) portów. Flaga państwowa z godłem Rzeczypospolitej Polskiej podnoszona jest także na cywilnych lotniskach i lądowiskach oraz przez cywilne samoloty komunikacyjne podczas lotów za granicą.

Używanie za granicami kraju flagi biało-czerwonej z orłem przyczynia się do powstawania wątpliwości, zwłaszcza wśród cudzoziemców, co do faktycznego wyglądu flagi Polski. W polskim ustawodawstwie flagą państwową nazwano bowiem zarówno flagę biało-czerwoną, jak i biało-czerwoną z herbem. Znany weksylogolog Alfred Znamierowski (ur. 1940) jest zdania, że flagę biało-czerwoną winno się oficjalnie nazwać „narodową”, gdyż od wielu lat jest symbolem narodowym i mieli prawo używać jej wszyscy Polacy. Flaga biało-czerwona z herbem winna stać się „flagą państwową” w pełnym tego słowa znaczeniu, czyli powinna być flagą urzędów i instytucji państwowych w kraju i symbolem państwa polskiego na arenie międzynarodowej⁴⁸. Z kolei, specjalista z zakresu nauk pomocniczych historii, Józef Szymański (1931-2011) uważał, że flaga państwa winna być „jedna i zgodna z zasadami weksylografii. Państwo nie może być symbolizowane inną flagą za granicą, a inną w kraju”⁴⁹.

Polska jest jedynym państwem na świecie, w którym są dwie flagi państwowe⁵⁰, lecz oficjalnie nie ma flagi narodowej.

Jeśli w danym państwie istnieje jedna flaga, której mogą używać zarówno władze i instytucje państwowe, jak i obywatele oraz instytucje prywatne, jest to flaga państwowa. Jednakże prawodawstwo wielu państw rozróżnia flagę „państwową” od „narodowej”⁵¹. Różnica polega m.in. na tym, że flagi narodowej może używać (przy respektowaniu określonych reguł) każdy obywatel państwa, podczas gdy flaga państwowa – z założenia – służy do celów oficjalnych. Posługiwanie się nią jest prawnie zastrzeżone przede wszystkim dla instytucji i urzędów państwowych. Obie flagi różnią się od siebie zwykle tym, że na państwowej umieszcza

47 Dzień Flagi obchodzony jest w wielu krajach świata, m.in. w Stanach Zjednoczonych (14 VI), Rosji (22 VIII), Uzbekistanie (18 XI), Turkmenistanie (19 II), Australii (3 IX), Argentynie (20 VI), Szwecji (6 VI).

48 A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, op. cit., s. 208.

49 J. Szymański, *Herb, chorągiew, flaga, pieczęć, hymn. Znaki Państwa*, „Rzeczpospolita”, 1990, nr 213, s. III.

50 Podczas imprez sportowych, zwłaszcza rangi międzynarodowej, kibice polscy, tak w kraju, jak i za granicą – obok „zwykłych” flag biało-czerwonych – często używają flag biało-czerwonych z herbem, jako niby „dostojniejszych”.

51 Flagi narodowe mogą posiadać też narody (narodowości) bez własnej państwowości. Przykładem takiej flagi jest flaga Szkocji, natomiast flaga Wielkiej Brytanii (*Union Jack*) jest państwową.

się herb państwa (lub niektóre charakterystyczne jego detale), podczas gdy flagi narodowe są proste, bez herbu⁵².

Ponieważ flaga polska jest biało-czerwona, zgodnie z regułami heraldyki, pas biały ma zawsze pierwszeństwo. Musi być umieszczony po lewej stronie, gdy flagę zawieszają pionowo, lub gdy robi się dekoracje z flag udrapowanych. Zasadę tę przypomina art. 4 (w pkt. 2) ustawy z 1980 r. Ustawa ta, po zmianach z 2004 r., w art. 16 stanowi też, że symbole Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być umieszczane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego. Na przedmiotach takich dozwolone jest jedynie umieszczanie godła lub barw Rzeczypospolitej Polskiej w formie stylizowanej lub artystycznie przetworzonej.

Obowiązująca w Polsce etykieta flagowa nakazuje, aby pośród flag innych państw flaga polska zajmowała miejsce honorowe⁵³. Nie powinno się jednak jej umieszczać wyżej od flag innych państw.

Polska flaga narodowa ma pierwszeństwo przed flagą Unii Europejskiej. Obowiązuje tu historyczna zasada pierwszeństwa znaków państwowych przed wszystkimi innymi. Flaga Unii Europejskiej, organizacji międzynarodowej, jest więc znakiem drugorzędym. W związku z tym – według wykładni Komisji Heraldycznej MSWiA z 2004 r. – może być eksponowana obok flagi narodowej wyłącznie na drugim miejscu, na lewo od polskiej. Pierwszym miejscem jest zawsze strona po prawej ręce stojącego z flagą od strony budynku. To przeniesiona do protokołu flagowego zasada heraldyczna, według której prawą stronę tarczy herbowej określa się z pozycji trzymającego ją niegdyś rycerza.

Gdy obie flagi wywieszają się na masztach lub drzewcach tej samej wysokości, muszą mieć te same wymiary. Flagi mogą być wywieszane od świtu do zmroku, a przy dłuższej ekspozycji powinny być oświetlone. Należy dbać, aby zawsze były czyste, niepomięte i niepostrzępione. Winny mieć czytelne barwy i wzory. Nie należy ich wywieszać w dni deszczowe i przy silnym wietrze

* * *

Wprowadzenie w Polsce – wzorem niektórych innych państw - Dnia Flagi i jego obchodzenie w duchu patriotycznym przyczynia się do propagandy ojczyстых

52 Przykładem może być flaga Austrii: narodowa – pasy czerwono-biało-czerwone; państwowa – pośrodku płachty flagi czarny jednogłowy orzeł ze złotą koroną. Flaga państwowa Danii różni się od narodowej tym, że posiada spiczaste końce (tzw. jaskółczy ogon).

53 Przykładowo, jeśli polska flaga znajduje się wśród 3 lub 5 flag innych, powinna być umieszczona pośrodku. Jeśli liczba flag jest parzysta, polska zajmuje pierwszą pozycję od lewej strony. Gdy należy wywiesić dwie polskie flagi, powinno się je umieścić na początku i na końcu szeregu flag (A. Beblowski, *Zasady etykiety flagowej*, Wyd. PTTK „Kraj”, Warszawa 1985; A. Znamierowski, *Stworzony do chwały*, op. cit., s. 209). Podobne zasady etykiety flagowej stosuje się w większości innych krajów, zwłaszcza europejskich (P. Exner, P. Fojtík, Z. Svoboda, *Vlajky, prapory a jejich používání. Základní pravidla pro vyvešování vlajek na území České republiky*, Libera, Liberec, 2004; Our Flag, U.S. Government Printing Office, Washington 1989). Z kwestią poszanowania flagi państwowej wiąże się też problem, jak pozbyć się zniszczonej flagi. Na to jest tylko jeden sposób – tkaninę flagową należy spalić, ale nie publicznie.

symboli państwowych i narodowych. Niewątpliwie pewnej korekty ustawodawstwa wymaga sprawa błędnego nazywania herbu godłem państwowym. W Konstytucji RP winno być zapisane, że herbem Polski jest Orzeł Biały, pisany wielkimi literami, bo w polskiej tradycji herby mają nazwy własne. W opisie heraldycznym Orzeł Biały winien być nazwany orłem srebrnym, bo heraldyka zasadniczo nie zna koloru białego. Według niektórych plastyków i heraldyków korona Orła powinna być nieco skorygowana, aby nadać jej odpowiedniej lekkości. W tym celu kwiatony należy lekko rozsunąć, żeby pomiędzy nimi była widoczna czerwień tarczy herbowej. Uregulowań wymaga także kwestia dwu „flag państwowych” – i zakresu ich używania – przy braku w odnośnych aktach prawnych określenia „flaga narodowa”.

Jerzy Wrona

Chińska książka o flagach i herbach państw świata

W 2013 r. w Pekinie ukazała się (wznowiona w 2014 r.) książka przedstawiająca flagi i herby 194 państw i terytoriów współczesnego świata. Praca napisana jest w języku chińskim, a jej angielski tytuł brzmi: Atlas of National Flags and National Emblems of the World (Atlas narodowych flag i herbów świata). Wydana została przez Wydawnictwo Kartograficzne w Pekinie, liczy 172 strony, a jej redaktorem jest Yin Weiyao (ISBN 978-7-5031-7153-6). Książka w cenie 28 juanów (ok. 17 zł) zawiera rysunki flag i herbów poszczególnych krajów, mapki fizyczne tychże krajów oraz szkicowe rysunki ułatwiające lokalizację danego kraju na mapie kontynentu. W części wstępnej książki znajduje się mapa fizyczna oraz mapa polityczna całego świata (w odróżnieniu od przedstawień w europejskiej kartografii tu kontynenty amerykańskie umieszczono przy prawym skraju mapy). Książka podaje podstawowe informacje dotyczące m.in. nazwy państwa w języku chińskim i angielskim, wielkość kraju, jego ludność i stolicę. Obok wizerunków flag znajdują się ich rozmiary (proporcja szerokości do długości). Oczywiście w pracy zaprezentowano najważniejsze informacje o wyglądzie i symbolice flag i herbów oraz podano ważniejsze informacje dotyczące

geografii i kultury tych krajów. Prezentację flag i herbów rozpoczynają Chiny, w dalszej kolejności są inne kraje Azji. Następne kontynenty przedstawiono w kolejności: Europa, Afryka, Australia i Oceania, Ameryka Północna, Ameryka Południowa.

Choć w oryginale praca jest w języku chińskim, to jej strona ilustracyjna (starannie opracowane i w pełni aktualne rysunki flag i herbów) w jakimś stopniu może zainteresować i polskich weksylologów. Dla ciekawości zaprezentowano (w tłumaczeniu Yin Rongming) fragmenty pracy dotyczące znaków państwowych Chin i Polski.

CHINY

Flaga – czerwona z pięcioma gwiazdami. Wzór symbolizuje jedność narodu chińskiego. Kolor czerwony oznacza rewolucję, żółty – światło komunizmu. W lewym górnym rogu znajduje się pięć żółtych pięciopromiennych gwiazd. Duża gwiazda reprezentuje Komunistyczną Partię Chin, cztery małe gwiazdy oznaczają klasy społeczne istniejące w czasie powstania Chińskiej Republiki Ludowej: robotników, rolników, drobnych mieszczan i patriotycznych kapitalistów. Cztery pięciopromienne gwiazdy otaczają dużą z prawej strony, a jedno z ramion każdej z nich skierowane jest w stronę środka dużej gwiazdy, co symbolizuje jedność rewolucyjnego narodu chińskiego pod przewodnictwem KPCh, jak również poparcie ludu chińskiego dla tej partii.

Wzór flagi został wybrany przez komisję konkursową z ponad 3 tys. zgłoszeń nadesłanych przez obywateli. Flaga po raz pierwszy została wciągnięta na maszt 10 października 1949 roku przez Mao Zedonga na Placu Tiananmen.

Godło narodowe - w jego środku znajduje się pięć złotych gwiazd, które oświetlają Plac Tiananmen. Centralną część godła otaczają kłosa zbożowe i koło zębate. Plac Tiananmen jest kolebką Ruchu 4 Maja, jak również miejscem, gdzie została proklamowana Chińska Republika Ludowa. Plac ten symbolizuje rewolucyjnego ducha narodu chińskiego oraz odrodzenie Chin. Koło zębate i kłosa oznaczają dwie najważniejsze grupy społeczne: robotników i chłopów. Pięć gwiazd wyraża jedność narodu chińskiego pod przewodnictwem Komunistycznej Partii Chin.

POLSKA

Flaga – składa się z dwóch prostokątnych pasów: białego i czerwonego. Kolor biały odnosi się do pojawiającego się w legendach orła białego, jak również symbolizuje czystość. Wyraża też największe pragnienia narodu polskiego: wolność, pokój, demokrację. Czerwony kolor odnosi się do gorącej krwi, jak również zwycięstwa odniesionego w rewolucyjnej walce.

Godło – na czerwonym tle znajduje się orzeł biały w złotej koronie z szeroko rozłożonymi skrzydłami. Biały i czerwony są tradycyjnymi, ulubionymi przez naród polski kolorami. Kolory te znajdują się też na fladze państwowej.

Jerzy Wrona

Flaga Rzeczypospolitej na znaczku Poczty Polskiej

W 2013 r. Poczta Polska uczciła Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej wydaniem okolicznościowego znaczka i kartki pocztowej dedykowanej dzieciom. Znaczek o wartości 1,60 zł wydrukowano w nakładzie 420 tysięcy sztuk. Wraz ze znaczkiem (od dnia wejścia do obiegu w dniu 2 maja 2013 r.) wydana została okolicznościowa koperta i datownik FDC - Pierwszego Dnia Obiegu, stosowany w Urzędzie Pocztowym Warszawa 1. Oba projekty to dzieło artysty plastyka Jacka Konarzewskiego.

Poczta Polska wydała również specjalną kartkę pocztową promującą Święto Flagi przeznaczoną dla dzieci. Zaproponowana ilustracja przedstawia rodziny trzymające w rękach właśnie ten symbol narodowy. kartkę pocztową o wartości 2,35 zł wydrukowano w nakładzie 30 tys.

- Symbole narodowe w ważnych chwilach dziejowych wzbudzają patriotyczne emocje i są istotnym źródłem siły narodu. Nowy znaczek to forma podkreślenia istoty święta Dnia Flagi i chęci udziału w nim Poczty Polskiej - powiedziała Agnieszka Kłoda-Dębska, zastępca Dyrektora Biura Promocji i Marketingu Poczty Polskiej z okazji wydania tych walorów filatelistycznych.

Krzysztof Jasieński

FLAZIKA

CIEKAWOSTKI WEKSYLOLOGICZNE

POLSKA DUMA WG. BRYTYJSKIEGO SKLEPU INTERNETOWEGO

